

BIBLIOGRAFSKI PRINOS O ETNOLOGU STJEPANU JANJIĆU

Stjepan Janjić (Vidovice, 25. prosinca 1926. - Zagreb, 18. kolovoza 1992.), školovao se u Vidovicama, Travniku, Sarajevu, Tuzli i Zagrebu. Učiteljsko zvanje postigao je (1954.) diplomiravši na Državnoj mješovitoj učiteljskoj školi u Sarajevu. Kao učitelj radio je u Olovskim Lukama i u Olovu, u Bosni i Hercegovini, zatim, u Čačincima i u Vrbanji, u Hrvatskoj. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirao je opću etnologiju s muzeologijom i nacionalnom etnologijom (1960.) i hrvatski jezik i književnost (1965.).

MUZEALAC

Nakon učiteljskog razdoblja slijedio je njegov rad u muzejima. Kao kustos etnolog radio je u Zemaljskom muzeju u Sarajevu (1964.-1967.), zatim u Gradskom muzeju u Karlovcu (1968.-1982.) gdje je 1979. postigao stručno zvanje višeg kustosa. Kao muzejski pedagog radio je u Hrvatskom povijesnom muzeju (1982.-1990.).

STRUČNI I ZNANSTVENI RAD

Janjićeva istraživanja narodnog života i običaja mogu se promatrati s dvaju motrišta: tematskoga i zemljovidnoga.

S tematskoga motrišta može se izdvojiti više cjelina kojima je dao veći ili manji prinos. Najznačajnija su njegova istraživanja obiteljskih zadruga. O toj tematici objavio je 12 priloga¹, međutim, u rukopisu se nalazi još 36 priloga, uglavnom o pojedinačnim obiteljskim zadrugama s prostora Bosne i

¹ Vidi u ovom prilogu *Bibliografiju objavljenih radova* br. 1-3, 9, 12, 16, 19-21, 26, 29, 31 i 32.

Hercegovine, te Hrvatske², a postoje još četiri druga priloga o obiteljskim zadrugama³. Istraživao je narodne nošnje⁴, svadbene običaje⁵, tkalačke stanove⁶, ratarstvo⁷ i niz drugih tema⁸.

Janjićeva istraživanja obuhvaćala su široki zemljovidni prostor pa se i s toga motrišta može izdvojiti nekoliko cjelina kojima je dao veći ili manji prinos.

Više njegovih objavljenih i neobjavljenih priloga odnosi se na Vidovice, mjesto u kojem se rodio, zatim na njegov uži zavičaj, Bosansku Posavinu. S područja Bosne istraživao je devet obiteljskih zadruga, a u Hercegovini je 1964. prikupljao građu o društvenim odnosima na selu (i o tome ostavio 25 neobjavljenih elaborata⁹) gdje je istraživao i tri obiteljske zadruge.

Za *Etnološki atlas* istraživao je 97 etnoloških lokaliteta u Bosni i Hercegovini i 52 u Hrvatskoj.¹⁰

KARLOVAC I OKOLICA

Budući da je Janjić radio u Gradskom muzeju u Karlovcu skoro 15 godina, Karlovcu i karlovačkoj okolini dao je najviše u svom stručnom i znanstvenom radu.

Tamo je istraživao svadbene običaje, narodnu nošnju, obiteljske zadruge, tkalačke stanove, ratarske sprave, narodna jela, pića i drugo.¹¹

Janjić je također pripremio i uredio niz izložaba:

- *Svadba i svadbeno ruho u okolici Karlovca*
- *Narodni običaji tijekom godine*
- *Iz narodnog života karlovačke regije*
- *Stare seljačke i plemićke obiteljske zadruge u Pokuplju*¹²

² BABIĆ, Marko: Život i djelo prof. Stjepana Janjića - etnologa i muzealca, Zagreb 1993, rukopis, str. 45-49. Tamo se nalazi bibliografija za 169 radova u rukopisu kao i podaci gdje se rukopisi čuvaju.

³ Ibidem, str. 49, br. 37-40.

⁴ Vidi Bibliografiju u ovom prilogu, a u rukopisu se nalazi 25 priloga, vidi Marko BABIĆ, o. c. , str. 51-53, br 66-90.

⁵ BABIĆ, Marko, o.c., str. 53-54, br. 91-101.

⁶ Ibidem, str. 54-55, br. 102-110.

⁷ Ibidem, str. 55-56, br. 111-121.

⁸ Ibidem, str. 57-58, br. 126-138.

⁹ Ibidem, str. 49-51, br. 41-65.

¹⁰ Ibidem, str. 25-31 gdje su prikazani poimence svi lokaliteti.

¹¹ Ibidem., str. 45-47, br. 1-18; str. 51-58, br. 66-138.

- *Obrada lana i konoplje*
- *Kožni odjevni predmeti u nošnjama karlovačke regije*
- *Pokupska hiža (soba)*
- *Stare ratarske sprave i pomagala na karlovačkom području*
- *Posuđe na karlovačkom području*
- *Ručnici*
- *Svečani odjevni predmeti u nošnjama karlovačke regije*
- *Narodne nošnje karlovačkog područja*
- *Izložba tkalačkih stanova*

U Etnografskoj zbirci Gradskog muzeja u Karlovcu Janjić je zatekao 443 predmeta, a kao kustos nabavio je 1.219 predmeta. Uveo je inventarnu knjigu *Evidencije etnoloških zapisa* 1972. godine, te u njoj zabilježio 1.060 etnoloških zapisa.¹³ Etnološkim zapisima Janjić je stvorio značajno vrelo za buduća istraživanja hrvatske kulturne baštine u karlovačkoj okolici. Osim toga, ostavio je tamo i niz tonskih zapisa prikupljenih prigodom tereskih istraživanja, a tamošnju je *Fototeku* obogatio s 404 fotografska snimka. *Inventarna knjiga rukopisa*, koju je Janjić tamo uveo, broji 88 rukopisa, a od toga je samo Janjićevih 78. Nakon njegova odlaska iz Muzeja nije tamo evidentiran nijedan novi rukopis.¹⁴

BIBLIOGRAFIJA OBJAVLJENIH RADOVA - KRONOLOŠKI

Janjić nije ostavio uređenu bibliografiju svojih radova, te stoga ova *Bibliografija* ima istraživačko obilježje i vjerojatno nije potpuna. Objavljenju Janjićevu bibliografiju s katalozima čini 40 bibliografskih jedinica, od toga se 15 radova mogu kategorizirati kao izvorni znanstveni radovi,¹⁵ a ostali kao stručni i publicistički.

¹² Ta je izložba gostovala u Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu od 12. travnja do 14. lipnja 1972. godine. U prigodi otvaranja te izložbe Janjić je održao predavanje - vidi bibliografiju u ovom prilogu br. 19.

¹³ Deset godina nakon Janjićeva odlaska iz Muzeja tamo je zapisano još samo 15 etnoloških zapisa.

¹⁴ Autor je 1993. godine imao osobni uvid u Evidenciju etnoloških zapisa, Inventarnu knjigu rukopisa i Fototeku.

¹⁵ Vidi bibliografske jedinice br. 1-3, 7, 16, 19, 22, 23, 25-31.

I. ZNANSTVENI, STRUČNI I PUBLICISTIČKI RADOVİ

1. Zadruga Ive Maršića - Pejagića - Selo Vidovice, kotar Brčko. Seljačke obiteljske zadruge I. Izvorna građa za 19. i 20. stoljeće. *Publikacije Etnološkog zavoda Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, Zagreb, 1960, sv. 3, str. 26-30.
2. Zadruga Vida Mikića (ili Vidana Krajišnikovića) - Selo Vidovice, kotar Brčko. Seljačke obiteljske zadruge I. Izvorna građa za 19. i 20. stoljeće. *Publikacije Etnološkog zavoda Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, Zagreb, 1960, sv. 3, str. 31-45.
3. Porodična zadruga u istočnoj Hercegovini, *Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine*, Etnologija, Sarajevo, 1967, svezak XXII, Nova serija, str. 109-104.
4. Pjesme Bosanske Posavine, *Svačić - Književni zbornik Zajednice samostalnih pisaca Tin*, Zagreb, 1969, knjiga I, str. 300-304.
5. Rođenje mog seljaka (Motiv iz Bosanske Posavine), *Hrvatski književni list*, Zagreb, I. 1968, br. 7, str. 8 (Pjesma).
6. Narodna nošnja bosanskih Hrvata - Šokaca iz Bosanske Posavine, IV. *Međunarodna smotra folklor*, Zagreb, 20. - 27. VII. 1969, str. 19 - 21.
7. Narodna nošnja bosanskih Šokaca, *Radovi plenarnog sastanka Ogranka za SR Hrvatsku Etnološkog društva Jugoslavije*, Zagreb, 1970, str. 12 - 18.
8. Korablje na Kupi, *Karlovački tjednik*, Karlovac, XVII. 1970, br. 50 (17. prosinca 1970), str.12.
9. Seljačke obiteljske zadruge, *Karlovački tjednik*, XVII. 1970, br. 36 (10. rujna 1970), u prilogu: *Svjetlo*, rujan 1970, str. 14 - 16.
10. Narodna jela i pića u selima oko Ozlja, *Karlovački tjednik*, XVII. 1970, br. 51, (24. prosinca 1970), str. 20.
11. Rodbinsko nazivlje u nekim selima oko Karlovca, *Karlovački tjednik*, XVIII. 1970, br. 52 (31. prosinca 1970), str. 6.
12. Seljačke obiteljske zadruge, *Karlovački tjednik*, XVIII. 1971, br. 1 (7. siječnja 1971), str. 12; br. 2 (14. siječnja 1971), str. 16; br. 3 (21. siječnja 1971), str. 16.
13. Svinjogojstvo u Draganičkoj šumi, *Karlovački tjednik*, XVIII. 1971, br. 4 (28. siječnja 1971), str. 12; br. 5 (4. veljače 1971), str. 12.
14. Preradba lana i konoplje, *Karlovački tjednik*, XVIII. 1971, br. 6 (11. veljače 1971), str. 12; br. 7 (18. veljače 1971), str. 16.

15. Narodna nošnja u selu Rečici, *Karlovački tjednik*, XVIII. 1971, br. 8 (25. veljače 1971), str. 16.
16. Seljačke obiteljske zadruge, *Svjetlo*, Karlovac, VI. 1971, br. 4-5, str. 367-378.
17. Korablje na rijeci Kupi, *Svjetlo*, Karlovac, VI. 1971, br. 2, str. 123-130.
18. Korablje na rijeci Kupi, *Izvešća za 1971. godinu Etnološkog društva Jugoslavije - Ogranka za SR Hrvatsku*, Zagreb, II. 1971, str. 27-28.
19. Stare seljačke i plemićke obiteljske zadruge Pokuplja, *Povijesni muzej Hrvatske, Predavanja*, Zagreb 1972, br. 27 (12. travnja), str. 6.
20. Seljačka zadruga Ferde Benea iz Draganića, *Kajkavski kolendar 1972*, Čakovec, str. 227-233.
21. Stare seljčke i plemićke obiteljske zadruge Pokuplja, *Karlovački tjednik*, XX. 1973, br. 9 (1. ožujka 1973), str. 26; br. 10 (8. ožujka 1973), str. 16; br. 11 (15. ožujka 1973), str. 10; br. 12 (22. ožujka 1973), str. 20.
22. Suvlasničke vodenice na Savi u Bosanskoj Posavini, *Etnološki prilozi Odsjeka za etnologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, Zagreb, I. 1978, str. 217-227.
23. Narodne nošnje karlovačkog područja, u: *Zbornik radova znanstvenog skupa "Karlovac 1579-1979"*, Karlovac, 1979, str. 473-490.
24. Narodne nošnje karlovačkog područja, *Znanstveni skup "Karlovac 1579-1979"*, Sažetak referata, Karlovac, 1979, str. 107-111.
25. Svinjogojstvo u Draganićkoj šumi, *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske*, Zagreb, XXXI. 1982, br. 1-2, str. 22-27.
26. Seljačke obiteljske zadruge u Strošincima i Vrbanji - općina Županja, *Županjski zbornik*, Županja, 1985, br. 9, str. 64-91.
27. Iz narodnog života, u: *Duga Resa (Zbornik radova)*, Karlovac, 1986, str. 67-130.
28. Iz narodnog života, u: *Općina Gornje Dubrave (Zbornik radova)*, Karlovac, 1987, str. 132-240.
29. Zadruga gospodara Dmitra Vidića - Partizansko Žarište (ranije: Svinjarica), Vojnić, *Publikacije Etnološkog zavoda Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, Zagreb, 1992, br. 5 (Seljačke obiteljske zadruge 2 - Izvorna građa za 19. i 20. stoljeće), str. 29-38.
30. Anali Josipa Zdelara - Mikulca iz Goljaka, *Svjetlo*, Karlovac, 1992, br. 1-2, str. 42-44.
31. O rukopisu Josipa Zdelara-rođenog 1858. g. O zadruzi Zdelar-Mikulac iz Luga, Draganići kod Karlovca, *Karlovački tjednik*, XIX. 1972, br. 38. (21. rujna), str. 6.

32. Prozori prošlosti - Uz izložbu u Povijesnom muzeju Hrvatske u Zagrebu s podnaslovom "Podsjetnik na neke plemićke obitelji", *Vjesnik*, Zagreb, 18. siječnja 1985.

II. KATALOZI IZLOŽABA

33. *Iz narodnog života karlovačke regije*, Gradski muzej Karlovac, Karlovac, 1969, str. 8.
34. *Stare seljačke i plemićke obiteljske zadruge u Pokuplju, Izložba - gostovanje Gradskog muzeja u Karlovcu u Povijesnom muzeju Hrvatske u Zagrebu, 12. travnja do 14. lipnja 1972*, Zagreb, 1972, str. 4.
35. *Pokupska hiža (soba) - interieur - etnografska izložba*, Gradski muzej Karlovac, Karlovac, 1975, str. 5.
36. *Posuđe na karlovačkom području*, Gradski muzej Karlovac, Karlovac, 1977, str. 4.
37. *Ručnici*, Gradski muzej Karlovac, Karlovac, 1978, str. 4.
38. *Svečani odjevni predmeti u nošnjama karlovačke regije*, Gradski muzej Karlovac, Karlovac, 1979, str. 4.
39. *Narodne nošnje karlovačkog područja*, Gradski muzej Karlovac, Karlovac, 1979, str. 28.

III. BIBLIOGRAFIJA RADOVA U RUKOPISU

Bibliografiju Janjićevih radova u rukopisu čini 129 bibliografskih jedinica.¹⁶ Ti radovi, uglavnom u obliku elaborata, nalaze se u ostavštini:

- a) u Etnološkom zavodu Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
- b) u Gradskom muzeju u Karlovcu
- c) u Zemaljskom muzeju u Sarajevu

U rukopisu se nalaze obiteljske zadruge:

¹⁶ Bibliografiju Janjićevih radova u rukopisu sabrao je i uredio autor, cf. napomenu br. 2.

iz Hrvatske

- iz Rečice (dvije zadruge), Vukove Gorice, Luga Draganićkog, Knez Gorice, Vukmanića, Lemić Brda, Zamršja, Ladvenjaka u karlovačkoj okolici, zatim, Donjih Stativa i Reštova kod Ozlja, iz Mrzljaka i Briga kod Duge Rese, iz Skukana i Liješća kraj Generalškog Stola, iz Starih Perkovaca u okolici Slavonskog Broda i Novigrada Podravskog.

iz Bosne i Hercegovine

- iz Donje Mahale, Donjih Kladara, Krepšića (dvije zadruge) i Vidovca u Bosanskoj Posavini, iz Lučna i Mila (Jajce), iz Kruševljana i Seljana (Nevesinje), iz Rakovice (Sarajevo), Gornjih Mamića (Široki Brijeg), Sutlića (Konjic), Gornjih Pećina (Travnik), Ljubače (Tuzla), Liskovače (Tomislavgrad), Brankovića (Zavidovići) i Ljubatovića (Maglaj).

U rukopisu se zatim nalazi još nekoliko tematskih cjelina:

- o istraživanju narodnih nošnji (25 priloga),
- o svadbenim običajima (11 priloga),
- o tkalačkim stanovima (9 priloga),
- o ratarstvu (11 priloga),
- o istraživanjima u Hercegovini (25 elaborata),
- o ostalom (48 priloga)

Uzimajući u obzir objavljenu i neobjavljenu bibliografiju Janjićevih radova (ukupno 169 bibliografskih jedinica) kao i ukupan njegov rad kao muzealca, Janjićev prinos etnologiji mora se ocijeniti značajnim i korisnim za buduća istraživanja. Njegovo istraživanje obiteljskih zadruga i postignuti rezultati svrstavaju Janjića u niz naših najvršnjih istraživača i poznavalaca hrvatskog obiteljskog zadružnog života.

Marko Babić